

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 21/12415-28
Saksbehandler Karin Glomsaker

Utvalg	Møtedato
Kulturutvalget 2023 - 2027	23.10.2024
Kommunestyret 2023 - 2027	30.10.2024

Arkiv og museumsstrukturen i Agder - endelig anbefaling

Kommunedirektørens forslag til vedtak

Aust-Agder museum og arkiv IKS, Vest-Agder-museet IKS og Arkivsenter sør IKS inngår formalisert samarbeid, omtalt som alternativ A1. Samarbeidet reguleres i en egen avtale mellom institusjonene, og avtalen trer i kraft fra 1. januar 2025. Samarbeidet følges opp ved årlige statusmøter og evalueres etter en periode på 4 år.

Vedlegg

Høringsuttalelser_kortfattet oppsummering

Sammendrag

Arkiv- og museumsstrukturen på Agder har blitt gjennomgått, og styringsgruppen har kommet med en anbefaling: Det inngås et formalisert samarbeid mellom Aust-Agder museum og arkiv IKS, Vest-Agdermuseum IKS og Arkivsenter sør IKS. Dette er i tråd med det som kommunestyret vedtok i sin høringsuttalelse i mai 2024 (alternativ A1). Samarbeidet er tenkt iverksatt fra 01.01.2025. Saken er utarbeidet i tråd med styringsgruppens anbefaling. Kommunedirektøren følger deres anbefaling.

Fakta

Agder fylkeskommune tok initiativ til å vurdere arkiv- og museumsstrukturen i Agder, og komme med eventuelle forslag til endringer i denne. Prosessen har involvert Aust-Agder museum og arkiv IKS, Vest-Agder-museet IKS og Arkivsenter sør IKS. Arbeidet har vært organisert som et prosjekt med en prosjektgruppe med representanter fra ledelse og ansatte ved berørte institusjoner, eiere og innleid prosessleder. Rapporten beskriver de tre involverte institusjonene, krav, forventninger og utfordringer for arkiv- og museumssektoren fremover. Rapporten beskriver ulike fordeler og ulemper for tre alternative strukturer. Prosjektgruppen var ikke samlet om ett forslag, og det ble derfor lagt frem to ulike forslag til fremtidig arkiv- og museumsstruktur.

Styringsgruppen la rapporten ut på en åpen høring primo februar 2024. Grimstad kommunestyre behandlet saken 08.05.2024, sak 24/99. Der ble alternativ A1 enstemmig vedtatt.

1. *Grimstad kommune foretrekker alternativ A1 Tre virksomheter, tett formalisert samarbeid. Videreutvikle dagens juridiske enheter, med formaliserte samarbeidsflater mellom enhetene der det er hensiktsmessig.*
2. *Det bør fastsettes et tidspunkt for evaluering av samarbeidet, og deretter vurdere om en skal ta ytterligere steg mot alternativ A2 eller A3.*
3. *For Grimstad kommune er det viktig at museumstilbudet til publikum har høy prioritet, og at det er relevant i forhold til samfunnsutviklingen og de ulike målgruppene for museene. Grimstad bys museer har utviklingsoppgaver (Ibsen 2028 og Hamsun-museum) som kan bli utsatt dersom en skal gjennom en større endringsprosess nå. Arkivsektorens behov for råd og veiledning må også imøtekommes for å sikre at krav og lovverk følges.*

Høringsinnspill

Det kom inn 34 høringsinnspill fra ulike interessenter, og av totalt 25 kommunale eiere har 18 gitt innspill. Også styrene og ansatte i de tre involverte virksomhetene, Arkivverket, Norges museumsforbund, samarbeidende stiftelser og andre interessenter gitt innspill. Kortfattet oppsummering av mottatte høringsinnspill kan leses i vedlegg til saken.

For de tre alternative strukturene som er beskrevet og vurdert i rapporten viser høringsinnspillene følgende om foretrukket alternativ:

Alternativ	Foretrekkes av (antall)*
A1 – Tre virksomheter, tett formalisert samarbeid	22
A2 – To virksomheter	6
A3 – En virksomhet	1

**Styret i Arkivsenter sør vurderer at både A1 og A2 kan sikre gode arkivtjenester for kommunene og sidestiller derfor disse alternativene. Videre tar fire av høringsuttalelsene rapporten til etterretning, uten å gi innspill på foretrukket løsning. Tabellen ovenfor hensyntar ikke disse.*

Blant de som foretrekker A1 er det flere som understreker at de med dagens beslutningsgrunnlag stiller seg bak A1, men at A2 på sikt kan være hensiktsmessig. Derfor bør en vurdere å belyse organisatoriske og økonomiske endringer A2 fører med seg. Andre foreslår å starte med A1 og evaluere samarbeidet etter en periode (3-4 år).

Aktørene som foretrekker A2 vurderer rendyrking av fagområdene arkiv og museum å være beste løsning for å utvikle solide og fremtidsrettede fagmiljø som leverer tjenester til hele Agder.

Arkivverket ser et stort potensial for å inngå et nærmere samarbeid regionalt i Agder, og mener alle tre alternativene vil kunne danne et grunnlag for å samarbeide i fremtiden. Imidlertid ansees A3 som det best egnede.

For vestre del av Agder er det uavklart hvor ansvaret for privatarkiv skal ligge. Høringsinnspillene viser at det er ulike oppfatninger av hvor dette ansvaret skal ligge, men at dette bør løses snarest.

Vurdering av fordeling av oppgaver mellom institusjonene og fylkeskommunen, spesielt innenfor museumsområdet, er omtalt i rapporten. Høringen viser at oppgavefordeling bør vurderes på nytt.

Eierne av de ulike institusjonene er bedt om å gi tilbakemelding innen 15. november 2025.

Vurderinger/Anbefaling for veien videre

Basert på høringsinnspillene anbefaler styringsgruppen at en vedtar alternativ A1 for å styrke og utvikle arkiv- og museumsstrukturen på Agder.

Institusjonene får ansvar for å planlegge og etablere samarbeidet, og dette følges tett opp av eierne. Løpende eieroppfølging gjøres i regi av en koordineringsgruppe som består av dagens styringsgruppe (eierkommunene) utvidet med en representant fra en av Setesdalskommunene. De

følger opp etablering av samarbeidsavtalen og deltar i planleggingen av de årlige statusmøtene med alle eierne.

Forslag fra styringsgruppen hvordan etablering og oppfølging av samarbeidet skal gjennomføres:

1. *Formalisert samarbeid trer i kraft fra 1. januar 2025. Samarbeidet reguleres gjennom en forpliktende avtale (samarbeidsavtale) mellom institusjonene. Institusjonene utarbeider avtalen, som behandles i styrene.*
2. *Institusjonene utarbeider plan for etablering og oppfølging av samarbeidet, herunder mål, oppgaver/fag som skal inngå i samarbeid, organisering, mulige samarbeidsprosjekter, parametre for sammenlikning mellom institusjonene (benchmarks), ressursbruk, suksess- og evalueringskriterier, etc.*

I høringsfasen har flere vært opptatt av markedsarbeid og at besøk på spesielt museene i Agder bør oppleves enkelt og sømløst for publikum. Tilbud om felles museumskort er et eksempel på samarbeid innen marked som bør vurderes.

I høringsuttalelse fra Arkivverket, samt i møte med Kultur og likestillingsdepartementet etter høringsfristens utløp, er det kommet frem at Statsarkivet/Arkivverket ønsker dialog vedrørende tematikk i rapporten. Dette bør følges opp ved etablering av samarbeidet. I denne sammenheng bør også ansvaret for privatarkivarbeidet i vestre del av Agder vurderes.

Samarbeidet må videre hensynta innspill som er kommet gjennom prosessen, herunder styrker og svakheter med dagens produksjon og tjenesteyting.

3. *Samarbeidet følges tett opp av eierne underveis, gjennom årlige statusmøter. I statusmøtene bør det være særskilt fokus på mål og suksesskriterier som er definert i samarbeidsavtalen.*
4. *Samarbeidet evalueres etter en periode (4 år). Som en del av dette arbeidet skal også økonomiske og organisatoriske konsekvenser ved overgang til andre strukturer, herunder A2 og A3 belyses. Fagområdene er i endring. Av den grunn kan også andre alternativer vurderes forutsatt at dette er hensiktsmessig ut fra faglige/ organisatoriske årsaker. Vurdering av oppgavefordeling og grenseoppganger mellom institusjoner og fylkeskommune vurderes også i denne forbindelse.*

Styringsgruppen har diskutert anbefalingen med representanter for styrene i involverte virksomheter ultimo mai 2024.

Dette saksfremlegget bygger på styringsgruppens anbefaling.

Konklusjon

Kommunedirektøren anbefaler at Grimstad kommune støtter anbefalingen om alternativ A1 som modell for å styrke arkiv- og museumsstrukturen på Agder, slik styringsgruppen anbefaler.